

Com era la innovació tecnològica i la transferència de coneixement en l'època clàssica? Un nou projecte MSCA a l'ICAC estudiarà la importància del progrés tecnològic humà a l'antiguitat

Donem la benvinguda a **Simona Perna**, arqueòloga i llicenciada en Cultura Clàssica, investigadora **Marie Skłodowska-Curie** a l'ICAC des del mes de setembre. Aquesta beca (MSCA) porta el nom de la gran científica i doble guanyadora del Premi Nobel. És una beca de recerca molt prestigiosa de la Comissió Europea que fomenta la mobilitat i la formació innovadora d'investigadors i investigadores a nivell europeu i internacional.

Les **becas MSCA** permeten a l'investigador/a portar a terme els seus propis projectes de recerca i, al mateix temps, rebre formació específica a la institució d'acollida. Aquest va ser un dels motius que va portar la Dra. Perna a venir a l'ICAC, un centre de recerca molt dinàmic amb experts reconeguts internacionalment en arqueometria i l'estudi de materials lapidis, amb el **grup de recerca ArPa** i la **Unitat d'Estudis Arqueomètrics, UEA**.

El projecte de recerca que ara comença **Simona Perna** a l'ICAC porta per títol **“Technological innovation and knowledge networks. Multidisciplinary approach to Roman Stone vases”** i serà supervisat per la Dra. **Anna Gutiérrez Garcia-Moreno**, investigadora Ramón y Cajal i directora de la UEA.

S'imaginem com seria la societat moderna sense la tecnologia que avui tenim? En pensar en tecnologia ens venen al cap, per exemple, aparells com els *smartphones*. Però hi ha tecnologies molt diverses que han acompanyat la vida humana; objectes quotidians i eines de treball que avui dia poden semblar la cosa més natural del món i que no ens criden l'atenció, tenen una història d'innovació al darrere; es van inventar en algun moment i van suposar, llavors, un canvi en les maneres de fer, de treballar i, potser, de comportar-se o relacionar-se socialment.

“El meu projecte estudia l'ús de la tecnologia en el món antic; com es va desenvolupar i quines transformacions a nivell social va comportar.”

El projecte que ve a desenvolupar la **Simona Perna** a l'ICAC té aquest aspecte com un dels pilars

fonamentals. No oblidem que **les transformacions a nivell tecnològic sempre venen de la mà de transformacions a nivell social**, de com nosaltres actuem i funcionem com a societat. Són processos que, malgrat les diferències, són constants en les societats humanes.

En concret, **estudia l'elaboració i usos de gerres romanes fetes amb marbres i pedres ornamentals**. El treball de la pedra es basava en tradicions ancestrals, que passaven de generació a generació, en el que **Perna** anomena "xarxes de coneixement". Eren materials molt difícils de treballar i els artesans que ho feien estaven totalment especialitzats, en les tècniques d'elaboració però també en els instruments, màquines i eines que utilitzaven.

Cràter d'alabastre utilitzat com a urna cinerària en una tomba de l'època augusta (s. I aC - principis del s. I dC). Museu Arqueològic de Nàpols.

Al mateix temps, **tenir gerres fetes amb marbres i pedres ornamentals donava prestigi i popularitat als seus propietaris**; eren uns objectes molt buscats que van arribar a desenvolupar una simbologia pròpia. Quan peces i materials com l'alabastre (originari d'Egipte) van ser portats a Roma, els artesans locals no sabien com treballar-ho. Amb el creixement de la demanda, per tant, es van haver d'exportar no només els materials nobles sinó el coneixement i les tecnologies dels artesans que els treballaven.

La tecnologia anava de la mà amb el comerç, la mobilitat i la transmissió de coneixement.

El procés de producció era molt complex i les pedres ornamentals eren prestigioses, però cal

demostrar fins a quin punt era un bé de luxe. Aquest és un dels reptes que es planteja **Simona Perna** amb el seu projecte. També, vol reconstruir el camí de la innovació tecnològica que hi ha darrera aquestes peces i demostrar si la producció a Roma tenia una tecnologia pròpia o bé si tenia un origen helenístic o egipci.

La metodologia amb què treballa **Simona Perna** combina l'estudi de la producció però també dels usos socials i els significats dels objectes de pedra. La seva experiència prèvia en estudis d'urnes funeràries fa molt interessant estudiar aquest aspecte particular del **prestigi i la simbologia en l'artesanía del marbre**.

La meua metodologia de recerca és una combinació del que nosaltres anomenem **etnoarqueologia**; una combinació de l'estudi teòric d'un objecte antic, amb la comparació pràctica de les tècniques dels tallers moderns i antics, sempre que en tinguem evidències vàlides.

El projecte ha començat amb un nucli d'objectes que **Perna** ja tenia localitzat i la idea era estendre la mostra a altres peces que estan en diversos museus d'Europa. Amb la situació generada pel **coronavirus**, però, molts d'aquests llocs han tancat o han restringit l'accés a les seves col·leccions, i la possibilitat de fer testos sobre les peces de marbres està molt limitada. Això ha obligat a redissenyar el projecte de recerca i buscar alternatives en el procés d'estudi per tal que la recerca que no quedi aturada.

Voleu conèixer el projecte i la recerca de la Dra. Simona Perna? No us perdeu el proper dimarts, 20 d'octubre, a les 10.30 h, la seva xerrada de presentació a l'ICAC, que es podrà seguir en vídeoconferència.

Simona Perna

La Dra. Perna es va graduar en Clàssiques i Arqueologia Clàssica a la Universitat de Nàpols Federico II (2005) i va completar el seu doctorat en Escultura Romana a la Universitat Royal Holloway de Londres (2015).

Els seus **interessos d'investigació** inclouen la *chaine opératoire* i el consum de cultura material a l'antiguitat, particularment d'artefactes de pedra, així com la materialitat, semàntica i representació de materials litis a la societat romana.

Perna ha impartit diverses classes i conferències sobre cultura i arqueologia clàssiques en nombroses universitats britàniques (2006-2011). També, ha treballat en el Projecte de Digitalització de Xipre, al Museu Britànic (2010-2011).

La seva **recerca postdoctoral** inclou el projecte "Alabastre. Pedreres i comerç en el món romà" (2014-2018), amb Simon J. Barker; col·laboracions en diversos projectes internacionals com a especialista en marbre (2014-present); diverses beques a les universitats de Birkbeck i Royal Holloway (Londres) i a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, on actualment ostenta una beca

d'investigació Marie Skłodowska Curie.

La seva **experiència en treball de camp** inclou excavacions i prospeccions a Itàlia (Pompeia, Herculà, Cumas, Orvieto), Grècia (Despotiko) i Romania (Apulum i Mahmudia). Actualment, Simona Perna està investigant sobre la innovació tecnològica i la transferència de coneixement al període clàssic, i està treballant en l'edició d'un volum basat en el seminari de dos dies sobre alabastre que va coorganitzar a l'Institut Noruec a Roma (maig de 2019) i en l'edició (per a la seva publicació amb Archaeopress, Oxford) d'una monografia sobre la fabricació i el significat sociocultural de les urnes funeràries en pedra acolorida en contextos funeraris romans.